

Quản lý giáo dục nếp sống văn hóa cho học viên trường sĩ quan quân đội

Kiều Văn Bản* Trần Mậu Chung**

*Thiếu tá, HVCH Hệ 5, Học viện Chính trị

**Trung tá, TS, Trường Sĩ quan Lục quân 1

Received: 17/2/2023 ; Accepted: 21/2/2023 ; Published: 25/2/2023

Abstract: Military officer schools are a part of the national higher education system with the mission of training officers - high-quality human resources for the army. In order to fulfill their assigned responsibilities and tasks in a military operation environment, objective requirements require that trainees receive comprehensive education. In which, cultural education is a very important content, strongly affecting the process of forming and developing the quality and personality of officers; contribute to improving the effectiveness of practical activities to meet the school's training objectives and requirements in the new situation. One of the factors for effective cultural resource education is the management of the subject of education in the school. The article presents a number of theoretical issues about the education of literary arts and the management of education of literary arts for students of the Military Academy.

Keywords: Cultural lifestyle, cultural lifestyle education, cultural lifestyle education management, officer training school

1. Đặt vấn đề

GD nếp sống văn hóa (NSVH) là một nội dung rất quan trọng, tác động mạnh mẽ đến quá trình hình thành và phát triển phẩm chất, nhân cách của người HV sĩ quan; góp phần nâng cao hiệu quả các hoạt động thực tiễn đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường trong tình hình mới. Tuy nhiên, những tác động tiêu cực của mặt trái kinh tế thị trường đã ảnh hưởng không nhỏ tới kết quả GD NSVH. Một số ít HV thiếu tu dưỡng rèn luyện, vi phạm kỷ luật, suy thoái phẩm chất, đạo đức lối sống, bị xử lý kỷ luật. Mặt khác, giáo dục NSVH cho HV trường SQQĐ đã có những chuyên biến tích cực nhưng chưa thực sự vững chắc. Thực tế đó đặt ra yêu cầu cấp thiết phải có những biện pháp quản lý GD NSVH cho HV một cách khoa học, chặt chẽ qua đó góp phần nâng cao CLGD toàn diện của HV trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. GD NSVH cho HV trường SQQĐ

2.1.1. Khái niệm NSVH, NSVH của HV

- Khái niệm NSVH của HV:

NSVH của HV trường SQQĐ là tổng thể phương thức hoạt động, những thói quen, hành vi ứng xử đã trở thành nếp, phong cách, lề lối sinh hoạt trong các quan hệ xã hội, được thực hiện ở trình độ cao phù hợp với những giá trị, chuẩn mực văn hóa của NTQĐ, xã hội.

2.1.2. Khái niệm GD NSVH cho HV: GD NSVH cho

HV trường SQQĐ là hoạt động có mục đích, có kế hoạch, có định hướng của chủ thể GD tác động lên đối tượng được GD, nhằm hình thành thói quen, hành vi thực hiện NSVH cho HV đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường.

2.2. Nội dung GD NSVH cho HV

GD NSVH cho HV gồm những nội dung:

Một là, GD nâng cao trình độ tri thức và khả năng vận dụng đúng đắn, sáng tạo lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng cộng sản Việt Nam về văn hóa, về pháp luật, đạo đức, thẩm mỹ. Những tri thức đó là cơ sở lý luận giúp HV nhận thức sâu sắc những giá trị, chuẩn mực văn hóa và vận dụng chúng trong điều chỉnh thái độ, thói quen, hành vi ứng xử của mình. Đồng thời bồi dưỡng những giá trị, chuẩn mực NSVH truyền thống của dân tộc, quân đội và nhà trường

Hai là, trang bị cho HV những tri thức về chuẩn mực NSVH quân sự và ý thức tự giác rèn luyện, thực hiện thói quen, hành vi sống có văn hóa. Để HV dựa vào đó giải quyết tốt các mối quan hệ theo những giá trị, chuẩn mực NSVH đã được thừa nhận, thực hiện tốt mọi chức trách, nhiệm vụ được giao.

Ba là, xây dựng phong cách, tác phong làm việc khoa học, rèn luyện thói quen, hành vi ứng xử có văn hóa gắn liền với rèn luyện lễ tiết, tác phong quân nhân, rèn luyện ý thức tự giác chấp hành kỷ luật và tác phong chính quy trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ cũng

như giải quyết các mối quan hệ theo cương vị được giao.

Bốn là, nâng cao nhận thức về thói quen, hành vi ứng xử có văn hóa, đấu tranh phê phán các quan điểm và hành vi thiếu văn hóa, trái với lễ tiết, tác phong quân nhân, thuần phong mỹ tục Việt Nam trong sinh hoạt, học tập, công tác, giải quyết các mối quan hệ hàng ngày cũng như trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ của người HV

2.3. Quản lý GD NSVH cho HV trường SQQĐ

2.3.1. Quản lý GD NSVH HV

Khái niệm quản lý GD NSVH: *Quản lý GD NSVH là quá trình tác động có mục đích của chủ thể quản lý GD đến các HGD NSVH cho HV nhằm tổ chức, điều khiển các khâu, các bước, các thành tố của quá trình GD NSVH diễn ra nghiêm túc, chặt chẽ, có chất lượng, mang lại hiệu quả thiết thực góp phần nâng cao CLGD toàn diện cho HV NTQĐ.*

Mục tiêu QLGD NSVH cho HV trường SQQĐ là nhằm đảm bảo cho hoạt động này được tổ chức thực hiện có kế hoạch; chặt chẽ, nghiêm túc, thuận lợi, góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả GD toàn diện cho HV sĩ quan

Nội dung QLGD NSVH cho HV bao gồm: quản lý xây dựng kế hoạch (XDKH) GD; tổ chức lực lượng GD; quản lý các hoạt động của chủ thể và đối tượng GD; chỉ đạo xây dựng chương trình, nội dung GD; đổi mới PP, hình thức GD; đảm bảo các điều kiện cho HGD NSVH cho HV và KTĐG HGD NSVH cho HV.

PP quản lý HGD NSVH cho HV gồm PP hành chính; PP GD, tâm lý; PP kích thích vật chất và tinh thần.

Chủ thể quản lý HGD NSVH cho HV là nhà trường, khoa giáo viên và đơn vị quản lý HV. Trong đó, chủ yếu là CBQL cấp Hệ, Tiểu đoàn, Lớp, đại đội đặt dưới sự lãnh đạo của cấp ủy, chỉ huy đơn vị và sự phối hợp của các lực lượng có liên quan như: các cơ quan chức năng và khoa giáo viên của Nhà trường

Đối tượng quản lý HGD NSVH là HV trường SQQĐ bao gồm các hoạt động của chủ thể GD; các hoạt động của đối tượng GD.

2.3.2. Nội dung quản lý GD NSVH cho HV

3.2.1. Quản lý xây dựng kế hoạch GD NSVH

Lập kế hoạch (LKH) là chức năng đầu tiên trong bốn chức năng của quản lý. LKH là cơ sở, là tiền đề cho các khâu còn lại trong quy trình quản lý, định hướng phát triển, nhằm tối ưu hóa trong sử dụng các nguồn lực và thiết lập các tiêu chuẩn cho việc tổ chức thực hiện, chỉ đạo thực hiện và kiểm tra. LKH quản lý GD NSVH đảm bảo hiệu quả, đạt được mục tiêu

đã đề ra và đảm bảo tính khả thi trong quá trình thực hiện, chủ thể quản lý cần phải thực hiện các nhiệm vụ: phải phân tích, thực trạng, đánh giá chính xác thực trạng và chỉ ra được những ưu điểm, và hạn chế của quản lý GD NSVH cho HV. Nội dung quản lý XDKH GD NSVH cho HV bao gồm: quản lý mục tiêu, nội dung, phương pháp (PP), hình thức tổ chức GD nếp sống văn hóa; các đặc điểm, điều kiện, phương tiện bảo đảm thực hiện kế hoạch GD NSVH cho HV. Cần xác định mục đích, yêu cầu, nội dung của kế hoạch; dự kiến thời gian, PP, hình thức tiến hành và kết quả cần đạt được trong quản lý HGD NSVH cho HV.

3.2.2. Quản lý nội dung, PP, hình thức GD NSVH

Quản lý nội dung GD NSVH, bao gồm: Quản lý nội dung GD ý thức chấp hành các chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước. Quản lý nội dung GD lòng nhân ái, bao dung, độ lượng, biết trân trọng các giá trị đạo đức của dân tộc, xác định trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân, tư cách, tác phong đúng đắn của người quân nhân cách mạng. GD các chuẩn mực đạo đức trong các quan hệ xã hội, phê phán những hành vi không phù hợp với các chuẩn mực đạo đức. GD HVĐĐ, đạo đức nghề nghiệp, tác phong chính quy. GD nhận thức, hành vi, thói quen của lối sống văn minh, tiến bộ, phù hợp với bản sắc dân tộc Việt Nam. GD trách nhiệm của cá nhân trước tập thể và cộng đồng, biết ủng hộ, khuyến khích những biểu hiện của lối sống văn minh, tiến bộ, phù hợp với bản sắc dân tộc, biết phê phán những biểu hiện của lối sống lạc hậu, ích kỷ.

Quản lý PP NSVH, để đạt được mục tiêu GD NSVH cho HV, đòi hỏi chủ thể quản lý phải biết lựa chọn nội dung, PP GD phù hợp. PP GD NSVH cho HV hiện nay rất đa dạng, phong phú. Vì vậy, khi sử dụng các PP GD NSVH cho HV, chủ thể GD phải hiểu rõ đặc điểm tâm sinh lý của HV; bám sát nội dung, chương trình GD NSVH. Để quản lý tốt PP GD NSVH cho HV đòi hỏi chủ thể quản lý phải nắm vững các PP GD NSVH. Thường xuyên KTĐG hiệu quả sử dụng PP của các chủ thể GD NSVH là cần thiết để có sự kịp thời trong chỉ đạo; vận dụng linh hoạt, sáng tạo các PP phù hợp với đặc điểm tình hình, nhiệm vụ của từng đơn vị.

Quản lý hình thức GD NSVH, hình thức GD là cách thức tổ chức hoạt động phối hợp giữa chủ thể và đối tượng GD. Căn cứ vào nội dung, tính đa dạng và đặc thù của chủ thể cũng như đối tượng GD NSVH, hình thức phổ biến, GD NSVH phù hợp

3.2.3. Quản lý chủ thể, đối tượng GD NSVH

Chủ thể GD NSVH chính là đội ngũ GV, CBQL

GD, các tổ chức Đảng, Hội đồng quân nhân, tổ chức quần chúng. Quản lý tốt chủ thể GD NSVH cho HV có vai trò quyết định trong việc thực hiện mục tiêu GD đã đề ra. Quản lý chủ thể GD NSVH cho HV chính là xây dựng kế hoạch, tổ chức, lãnh đạo, điều khiển và kiểm tra hoạt động GD NSVH của các chủ thể GD NSVH cho HV trong nhà trường. Đối tượng quản lý là HV và tập thể HV chịu sự tác động, điều khiển, quản lý trong suốt quá trình đào tạo; họ vừa là khách thể vừa là chủ thể trong quá trình tổ chức tự quản lý; chất lượng quản lý GD NSVH sẽ được nâng lên khi mỗi HV nhận thức được vai trò của tự quản lý, GD NSVH cho chính bản thân mỗi HV. Thực chất quản lý đối tượng GD NSVH là quản lý việc thực hiện các nhiệm vụ của họ trong quá trình học tập và rèn luyện nhằm chuyên hóa giá trị NSVH trong mỗi HV. Nội dung quản lý đối tượng GD NSVH phải toàn diện và đồng bộ; quản lý chắc số lượng; chất lượng; kết quả học tập, rèn luyện; nhận thức về NSVH của từng HV; đặc điểm tính cách; các mối quan hệ,...từ đó có những hình thức, biện pháp quản lý, GD cụ thể và ra các quyết định quản lý phù hợp. Để quản lý tốt đối tượng GD NSVH, đòi hỏi các nhà quản lý GD luôn phải tiến hành thông qua quản lý các hoạt động của HV, thường xuyên hướng dẫn HV LKH theo quy định, yêu cầu của NSVH, tổ chức hướng dẫn HV thực hiện kế hoạch, tiến hành có nền nếp các hoạt động xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật, phát huy tốt vai trò tự quản của HV và phối hợp chặt chẽ các lực lượng GD trong tổ chức quản lý HV, tạo điều kiện cho HV phát triển và hoàn thiện nhân cách.

3.2.4. Quản lý các điều kiện đảm bảo, môi trường GD NSVH

Cơ sở vật chất, phương tiện GD NSVH là tất cả các phương tiện vật chất, kỹ thuật và sản phẩm khoa học- công nghệ được huy động vào các hoạt động GD NSVH cho HV trong Nhà trường. Cơ sở vật chất, phương tiện GD NSVH là một trong những nhân tố góp phần quan trọng đến chất lượng, hiệu quả GD NSVH. Vì vậy, chủ thể quản lý phải thực hiện quản lý có hiệu quả CSVC, phương tiện GD NSVH cho HV. Để quản lý tốt CSVC, phương tiện GD NSVH cho HV đòi hỏi các chủ thể quản lý phải thực hiện tốt quy định của Quân đội, nhà trường về quản lý, khai thác, mua sắm, trang bị, sử dụng và bảo quản CSVC, phương tiện GD phù hợp với chương trình, kế hoạch, nội dung và xu hướng đổi mới PPDH- GD. Thường xuyên nâng cao hiệu quả sử dụng CSVC, phương tiện vào các hoạt động GD NSVH.

3.2.5. Quản lý KTĐG kết quả GD NSVH

Kiểm tra đánh giá kết quả GD NSVH vừa mang

ý nghĩa xác nhận việc quản lý của các tổ chức, đội ngũ CBQL, GV trong quá trình GD, vừa làm cơ sở điều chỉnh HĐGD và định hướng cho HĐGD tiếp theo đạt được mục tiêu GD NSVH đã đề ra. Kết quả KTĐG cũng là cơ sở điều chỉnh, cải tiến công tác quản lý của các chủ thể đối với GD NSVH trường SQQĐ ngày càng đạt hiệu quả cao hơn. Quản lý hoạt động KTĐG kết quả GD NSVH phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó những tác động của KTĐG có ảnh hưởng mạnh mẽ tới toàn bộ quá trình GD NSVH. Nếu KTĐG chính xác, khách quan, khoa học thì CLGD sẽ được nâng cao và ngược lại. Do vậy, khi KTĐG kết quả phải xác định mục đích cụ thể, rõ ràng, đảm bảo tính khách quan, toàn diện, tính GD, tính công khai và công bằng trong KTĐG, đây vừa là yêu cầu, vừa là nguyên tắc cao nhất trong kiểm tra

3. Kết luận

Quản lý GD NSVH là một trong những nội dung quản lý quan trọng, quản lý quá trình này diễn ra rất khó khăn phức tạp, chịu sự tác động của nhiều nhân tố khách quan, chủ quan; được tiến hành đan xen cùng với các hoạt động khác trong quá trình đào tạo, thông qua việc thực hiện nhiệm vụ, chức trách của HV nhằm bồi dưỡng, nâng cao nhận thức về NSVH, xây dựng niềm tin và rèn luyện thói quen hành vi NSVH qua đó góp phần hoàn thiện phẩm chất nhân cách cho HV đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Nội dung quản lý GD NSVH cho HV gồm nhiều nhân tố, từ việc quản lý xây dựng kế hoạch, quản lý nội dung, PP, hình thức GD NSVH và các điều kiện bảo đảm cho GD NSVH. Thực hiện tốt nội dung quản lý NSVH cho HV sẽ trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ quân đội có đầy đủ phẩm chất, nhân cách, năng lực, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội và yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Tài liệu tham khảo

1. Trần Kiểm, Nguyễn Xuân Thúc (2012), *Giáo trình khoa học quản lý và quản lý GD đại cương*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
2. Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Nguyễn Quốc Chí (2010), *Khoa học quản lý*, Nxb Đại học Quốc gia, Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Lan Thanh (2014), “Xây dựng NSVH ở cơ sở trong bối cảnh kinh tế thị trường”, *Tạp chí Văn hóa*, số 363 (9/2014), tr.8 - 10.
4. Đặng Nghiêm Vạn (1985), “Một số ý kiến về xây dựng NSVH trong chặng đường đầu tiên của thời kỳ quá độ lên CNXH”, *Bản về lối sống và nếp sống XHCN*, Nxb Văn hóa, Hà Nội.